

Dienst Landelijk Gebied
Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Haven en Wanssum verankerd

Ontwerpatelier

17 februari 2012

Inhoud

1. Inleiding	5
Proces	6
De opgave	6
Gebiedsplan Ooijen Wanssum (2010)	8
Wanssum en zijn haven: de feiten	10
2. Beeldende intro	12
3. Wanssum en haven verankerd	15
De filosofie	15
De uitwerkingen	17
Hart voor Wanssum	19
4. Hoe nu verder ?	27
Deelnemerslijst	29

Dit rapport is een uitgave van:

Dienst Landelijk Gebied

Postbus 1237

6041 KE Roermond

T 0475 776 200

www.dienstlandelijkgebied.nl

In opdracht van Provincie Limburg en
Projectbureau Ooijen-Wanssum

Teksten: Thei Moors, Bertram de Rooij

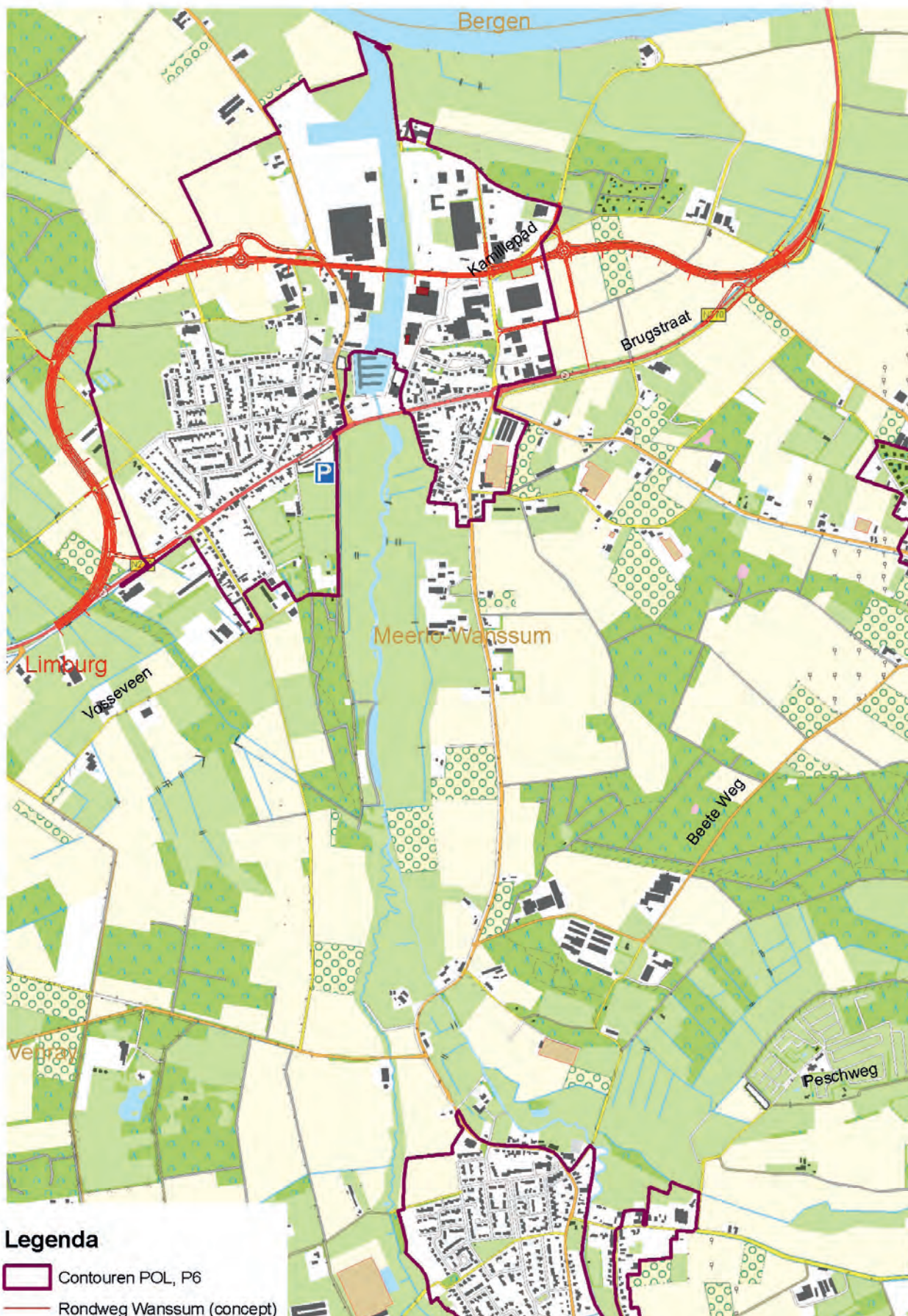
Kaartmateriaal: Dienst Landelijk Gebied
(tenzij anders vermeld)

Illustraties: Geert Gratama

Vormgeving: Levi Hallmann
DLG Regio Zuid - Roermond

Dienst Landelijk Gebied - Regio Zuid

Maart 2012 | Publicatie-nr. ac-0000024 ☛

1. Inleiding

Medio november 2011 is groen licht gegeven voor de nadere uitwerking van de gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum. Om in tijden van hoogwater op de Maas de veiligheid duurzaam te garanderen zal de tien kilometer lange oude Maasarm gereactiveerd worden, dijken worden verlegd en worden twee nevengeulen gegraven. Deze gebiedsontwikkeling zal naast een positief effect op de veiligheid en ecologie ook een meerwaarde moeten gaan betekenen voor economische ontwikkelingen, ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid.

In het kader van de reactivering van de oude Maasarm ligt bij Wanssum een uitdaging. De Maasarm en de daarin stromende Grote Molenbeek komt hier in een flessenhals met wegen en gebouwen. Aan de andere kant van de brug ligt bovendien de jachthaven van Wanssum.

Een andere belangrijke ontwikkeling is de doorontwikkeling van de overslaghaven van Wanssum met het omliggende bedrijventerrein. Er ligt in het gebiedsplan Ooijen-Wanssum en in de Toekomstvisie Haven Wanssum al een pakket aan technische maatregelen en planologische kaders gereed, maar de uitdaging is vooral om al deze ontwikkelingen rond Wanssum in

totaalperspectief en als één ruimtelijke opgave te zien, oftewel om de integrale ruimtelijke kwaliteit en (be)leefbaarheid van dit deelgebied te vergroten.

Kortom, wat wordt het wenkend perspectief voor de haven van Wanssum in haar omgeving?

In opdracht van de provincie Limburg en het Projectbureau Ooijen-Wanssum heeft Dienst Landelijk Gebied op 17 februari 2012 een zogenaamd ontwerpatelier georganiseerd. Daarin heeft een gemêleerd gezelschap van de provincie, de gemeente, het waterschap en Rijkswaterstaat, samen met en experts op diverse gebieden en vertegenwoordigers van ondernemers en belangenverenigingen uit Wanssum bijeen gezeten. Dit om letterlijk in beeld te brengen hoe een dergelijke kwaliteitsslag vorm kan krijgen.

Het nu voorliggende rapport geeft in woorden en beelden de visie, inzichten en adviezen weer die tijdens het ontwerpatelier tot stand zijn gekomen.

Doel

Een integraal ruimtelijk wenkend perspectief voor de haven Wanssum en haar directe omgeving (aangrenzende Maasoever, nieuwe rondweg, het dorp Wanssum en de Molenbeek), met aandacht voor ruimtelijke kwaliteit, beeldkwaliteit, (be)leefbaarheid en (sociaal-) economische ontwikkelingen; ingebed in het totaal perspectief van de regio.

Proces

Het ontwerpatelier is een van de interactieve werkvormen van de Dienst Landelijk Gebied. Deskundigen, beleidsmakers, bestuurders en betrokkenen stappen spreekwoordelijk op de boot om gezamenlijk na te denken over een ruimtelijk vraagstuk. De methode kenmerkt zich als compact, intensief en actief. Hierbij worden verschillende ontwikkelingsrichtingen samen geschetst en verbeeld zodat een beter inzicht ontstaat in de opgave en vooral de kansen.

De ruimtelijke ontwerpers van de Dienst Landelijk Gebied faciliteren dit proces door wensen in beeld te brengen en te integreren. Zo worden schetsenderwijs ontwikkelingsrichtingen uiteengezet, waardoor bestuurders en betrokkenen heldere keuzen kunnen maken.

Samenwerking, verbeelding, creativiteit en voortvarendheid zijn trefwoorden die de methode karakteriseren. Een atelier kent geen vaste vorm. Per situatie wordt maatwerk geleverd. Kortom, een ontwerpatelier zorgt voor een intensieve samenwerking van alle belanghebbenden in een kort tijdsbestek, wederzijds begrip en inspiratie en zet daarmee het proces in een versnelling.

Gelijke basis

Ter voorbereiding op het atelier is aan alle deelnemers een basisinformatie- en inspiratie document toegestuurd met daarin de opgave, de noodzakelijke achtergronden, zoals beleid en bovenal alvast wat prikkelende beelden. Hierdoor startte iedereen met een gelijke basis aan het atelier. Daarnaast werd aan elke deelnemer gevraagd om alvast na te denken over zijn of haar ultieme droom of wensbeeld van de toekomst van de Haven en Wanssum.

Uiteenleggen en samenbrengen

De aftrap van het ontwerpatelier werd gegeven door deputé Patrick van der Broeck van de Provincie Limburg en wethouder Jan Loonen van de gemeente Venray. Beiden lichtten de gezamenlijke opgave nader toe en wensten de deelnemers veel inspiratie toe.

Vervolgens is in een zogenaamde 'pecha kucha' met de hele groep kennis gemaakt met de deelnemers van het atelier en hun eerste ideeën over een wenkend perspectief voor de haven en Wanssum. Deze visuele inbreng vormde met de basisinformatie het uitgangspunt voor het vervolg. In drie sessies is in kleinere groepen intensief gewerkt aan het vormgeven van een toekomstperspectief. Eerst door de opgave uiteen te leggen en perspectieven te verbreden; daarna door alle resultaten weer slim samen te brengen tot een bindend geheel: het wenkend perspectief.

Dit gezamenlijke perspectief werd tenslotte gepresenteerd aan een groot aantal genodigden, ondermeer vanuit de gemeenteraad van Venray, het collega van B&W van Venray, belangenverenigingen en bedrijfsleven.

Het atelier kenmerkte zich door een enorme energie en synergie vanaf de eerste minuut. Deze energie en synergie blijkt ook uit de resultaten. Uiteraard is dit gezamenlijk opgesteld perspectief een eerste inspirerende aanzet, maar de essentie ervan biedt een sterke basis voor de toekomst.

Deputé Patrick van der Broeck

Provincie Limburg

“Op 10 november 2011 is het bestuursakkoord Maasveiligheid ondertekend. Dat betekent dat we kunnen gaan uitvoeren. En uitvoering is altijd leuk. Maar uiteraard moeten we dit wel slim en goed doen! Het is nu of nooit. We moeten samen goed en grondig kijken naar de kwaliteiten en kansen die er liggen. En kwaliteiten en kansen liggen er.

De economische versterking van de logistieke haven van Wanssum ligt voor de hand, maar waarom ook niet meteen de verborgen jachthaven van Wanssum in de ontwikkeling meenemen of koppelen aan de bredere omgeving, denk aan het Eiwitrijk van Venray. Het gebied heeft een typisch eigen sfeer en dynamiek, hetgeen wellicht een niche oppakt in de toeristisch-recreatieve hoek. Misschien kunnen er ook interessante combinaties worden gemaakt, zoals industrie met recreatie en natuur. Laat je gedachte vooral gaan. Het totaal zal in ieder geval een kwaliteitsslag moeten vormen, met aandacht voor vorm en beleving.

Uit ervaring weet ik dat een ontwerpatelier enorm veel energie kost, maar ook des te meer aan energie oplevert. Samenwerking staat centraal. Carnaval is een uiting van cultuur en creativiteit, en op deze carnavalsvrijdag roep ik u op: laat u vooral elkaar inspireren. Ik zie uit naar de resultaten aan het einde van deze dag”

Wethouder Jan Loonen

Gemeente Venray

“Ik wil eigenlijk geen opdracht verlenen, immers zonder kaders en zonder opdracht kun je het beste ‘out of the box’ denken. Er staat heel wat te gebeuren. Daarbij moeten we er vooral voor zorgen dat er iets gaat groeien van wat er in Wanssum moet en kan gaan gebeuren. En dat dit zich verder kan gaan verspreiden.

Zie het vooral in perspectief. Zo is er recent een boekje verschenen over de haven van Wanssum in het perspectief van de goederenstromen. Daarmee reikt Wanssum tot ver in de wereld. En wat te denken van ideeën die al eerder de revue passeerden, zoals een kanaal tussen Wanssum en Venray. We moeten trots zijn op wat we hebben en wat we ervan kunnen maken!

Zoals Charlie Aptroot onlangs opmerkte tijdens een werkbezoek aan Wanssum: “Nu weet ik eindelijk wat hier allemaal speelt en zinspeelde “Ich bin ein Wanssummer”. Laten we er aan werken om hem in de toekomst te laten zien dat hij daarop later nog steeds trots kan zijn. Veel succes!”

Gebiedsplan Ooijen-Wanssum (2010)

De oude Maasarm tussen Ooijen en Wanssum vervulde tot en met 1995 een cruciale functie in de afvoer van hoogwaters op de Maas. Door de afsluiting van de Maasarm met kades is hier sinds 1996 sprake van een flessenhals in de rivier. De aangelegde kades leiden tot opstuwing van Maaswater tijdens hoogwater. De Stuurgroep Ooijen-Wanssum heeft dan ook besloten om door middel van een integrale gebiedsontwikkeling tot een samenhangende aanpak te komen van verruiming, bescherming en ontwikkeling met de volgende doelen:

- *een duurzame waterstandsdeling*

Het reactiveren van de oude Maasarm en de aanleg van de hoogwatergeulen Ooijen en Wanssum leiden tot beduidend lagere waterstanden op de Maas tijdens hoogwaters. Door het verruimen van de Maasarm op enkele locaties verbetert de doorstroming in de Maasarm. Dat gebeurt onder meer door het verlagen van het maaiveld op enkele plaatsen, maar ook het verwijderen van een beperkt aantal (opstuwende) wegen, bruggen en gebouwen.

- *het ontwikkelen van natuur en landschap*

De Maas en de oude Maasarm hebben het gebied tussen Ooijen en Wanssum tot een bijzonder gebied gemaakt. De oorspronkelijke waterhuishouding wordt nu weer leidend voor het gebied. De invloed van de Maas in het gebied zal toenemen, waardoor het gebied zijn oorspronkelijke dynamiek terugkrijgt. De oude Maasarm en de nieuwe hoogwatergeulen worden onderdeel van de ecologische hoofdstructuur (EHS). De ontwikkeling van natuur en landschap vormen uitgangspunt voor extensieve vormen van recreatie en bieden kansen in combinatie met de realisatie van bijzonder gelegen woningen in het buitengebied.

- *het vergroten van de leefbaarheid in Wanssum*

De leefbaarheid in Wanssum wordt verbeterd door de realisatie van een aaneengesloten centrum rondom de nieuwe jachthaven en de benedenloop van de Molenbeek. Dit wordt mogelijk door nieuwbouw, de aanleg van een noordelijke randweg ter vervanging van de huidige doorgaande provinciale weg (N270) en bundeling van kleinschalige bedrijvigheid en functies. Er ontstaat meer ruimtelijke samenhang, de verkeershinder neemt af en het dorp krijgt een meer herkenbaar centrum.

Wanssum en zijn haven: de feiten

Wanssum ligt op de westelijke Maasoever in de kop van Limburg op ca 10 km afstand van Venray. Wanssum is een kleine kern met 1.971 inwoners (2011)

Historie

De Grote Molenbeek heeft in vroeger tijden zijn loop gevonden in de oude Maasarm vanaf Meerlo. Wanssum is noordelijker ontstaan bij de kruising van de Grote Molenbeek en enkele wegen. Ten westen van de beek bevond zich de dorpskern met de kerk en voorzieningen. Rond 1840 bestond Wanssum uit twee concentraties van bebouwing aan beide zijden van de Grote Molenbeek. De bebouwing bestond destijds voornamelijk uit lintbebouwing langs het beekdal. Hierdoor had Wanssum voornamelijk een noord-zuid gerichte structuur. Een drietal verbindingswegen over de beek zorgde voor een sterke relatie van de beide dorpsdelen aan beide zijden van de beek.

Tot aan het begin van de 20e eeuw lagen er ter hoogte van Wanssum twee watermolens in het beekdal van de Grote Molenbeek, te weten de Onderste en de Bovenste molen van Wanssum.

Ruimtelijk-functionele structuur

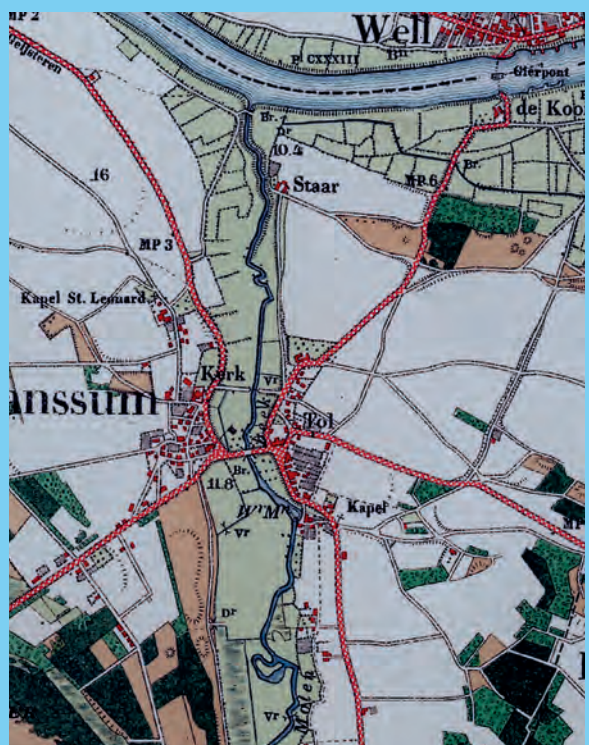
Zoals reeds aangegeven, is het dorp ontstaan aan weerszijden van de monding van de Grote Molenbeek, die door de oude Maasarm in de Maas stroomt. De oorspronkelijk noord-zuidgerichte structuur van het dorp is door een aantal ontwikkelingen sterk veranderd. Desalniettemin wordt het dorp nog steeds in tweeën gesplitst door de oude Maasarm met daarin de (jacht)haven van Wanssum en de Grote Molenbeek. Daarnaast vormt ook de provinciale weg (Venrayseweg/Brugstraat: N270) een forse doorsnijding. Dezelfde weg vormt ook een duidelijke harde scheidslijn tussen enerzijds de haven ten noorden van de weg, en het open landelijke gebied van de oude Maasarm, zuidelijk van de weg.

Uitbreidingen van woonbebouwing hebben zich vooral voorgedaan in oostelijke en westelijke richting. Hierbij is zowel van uitbreiding als van inbreiding sprake geweest. Met de kerk vormt het gemeenschapshuis De Zandhoek een klein cluster van maatschappelijke voorzieningen. De brede school, met onder andere peuterspeelzaal en basisschool echter ligt hiervan ver verwijderd aan de noordostrand van het dorp. Aan de zuidzijde van het dorp liggen de sportvelden, fraai gelegen in het groen.

In Wanssum is duidelijk een functioneel onderscheid te maken tussen het dorp, met een overwegende woonfunctie, en de haven met industrieterrein aan de noordzijde, als werklocatie.

In de jaren 1930 is in de oude Maasarm bij Wanssum een haven uitgegraven die thans van regionale betekenis is: (grondstoffen voor) veevoerders, zand, grind, suikerbieten en organische mest.

In 1997 werden in de haven ruim 1.7 mln ton goederen gelost en geladen. De werkhaven wordt gekarakteriseerd door robuuste bedrijfsgebouwen en silo's. Daarbij is het witte Restaurant De Schellaert een markante verschijning. De omliggende gebouwen staan deels met de rug naar de

jachthaven toe. Nabij de kern van het dorp is in de havenkom een jachthaven ontwikkeld. Rondom deze haven is sprake van diverse functies: bedrijven, horeca, detailhandel. De jachthaven kent voornamelijk vaste ligplaatsen (ca. 150) en wordt gebruikt door zeilers, waterskiërs, jetskiërs en een rondvaartboot. Naast de basisvoorzieningen rond de recreatiehaven zijn er met uitzondering van een horecagelegenheid en supermarkt weinig aanvullende voorzieningen.

De aanleg van de werkhaven heeft gezorgd voor een grote verandering, waarbij uitbreiding van bedrijvigheid in noordelijke richting heeft plaatsgevonden. Het oppervlaktebeslag van het bedrijventerrein is haast even groot als dat van de feitelijke woonkern.

De omgeving

Het landschap zoals we dat nu kennen, is door voortdurende en eeuwenlange wisselwerking tussen natuurlijke factoren en menselijk ingrijpen ontstaan. Twee eeuwen terug zag het Maaslandschap rondom Wanssum en Geijsteren er anders uit dan tegenwoordig. De Groote Molenbeek lag in de oude Maasloop en kon vrij meanderen. De beek is grotendeels gekanaliseerd in de

jaren dertig van de vorige eeuw en de monding bij de Maas is omgevormd tot de haven.

Kenmerkend in het landschap rondom Wanssum zijn de hoogteverschillen die op een aantal plaatsen goed zichtbaar zijn. Wanssum ligt op het laagste Maasterras met historische patronen in de ondergrond, zoals oude Maasmeanders, beddingen van beken die daar weer in liggen en de traditionele situering van weiden in de uiterwaarden en dalen en akkerbouw op hogere gronden. Op een hoge rug treffen we de Hooge heide ten zuiden van Blitterswijk.

Pal westelijk naast de oude maasarm, rijzen de zandruggen van de Peelhorst omhoog, een hoger en ouder Maasterras. Hier ligt onder meer Meerlo en de bossen van de Meerlose hei. Groter van omvang en met een bijzonder langgerekte vorm is het bosgebied van de Geysterenderheide.

Op steenworp afstand van Wanssum liggen een groot aantal zogenaamde Landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's), waarin de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij voorop staat. Even verderop begint de Greenport Venlo. Agrifood is dus een belangrijke en sterke economische drager in het gebied.

2. Beeldende intro

Na een gezamenlijke blik op de bestaande situatie in beeld stelden in de 'pecha kucha' de deelnemers zich kort voor en delen hun eerste beeld over de toekomst van de haven en Wanssum met de gehele groep. Pecha kucha, letterlijk 'prietpraat' in het Japans, staat voor een korte, bondige introductie: kort, snel en vooral beeldend. Tot prietpraat verwordt deze ronde echter niet, er worden sterke beelden neergelegd en enthousiasme wordt al vrij snel zichtbaar. Er worden al een boel energieke ingrediënten neergelegd, die samengebracht kunnen worden tot een geheel in de daarop volgende sessies.

"Welkom in Wanssum"

"Bruggen als iconen"

"Meer met de dorpsbrug: een multifunctionele brug, net als de Ponte Vecchio"

"De sleutel zit in het denken in kansen!"

"Wanssum is al een mooi dorp, maar we moeten het nog mooier maken. Centrum kunnen we verplaatsen naar het water"

"Ook dingen die hard zijn, kunnen zacht gemaakt worden. Net als beeldhouwen: we moeten eruit halen wat er al in zit. De scherpe kanten eraf halen en met slimme, kleine toevoegingen verzachten."

"Een goede mix aan het water. Durf te veranderen"

"Over 5 of 10 jaar staat Wanssum als tip in het maandblad van de ANWB."

"Industrieel erfgoed kan ook beleefbaar zijn. Kijk bijvoorbeeld eens naar de GasOmeter (Duitsland) of de oude graansilo in Dublin (Ierland)."

"Naar een multifunctioneel centrum, eventueel samen met het sportpark. Werken aan SAMENleven!"

“Een nieuw evenwicht vinden tussen werken en leuk leven in en om Wanssum”

“Creëer weer samenhang in het dorp. Wanssum naar 1 dorp! Water geen scheiding, maar verbinding”

“Dorp en haven zijn twee werelden, die qua schaal immens verschillen. Zoek een schaal tussen de schalen”

“Er is al genoeg om te laten zien. We liggen aan de Blue Road en doen niet onder voor Rotterdam en Amsterdam.”

“Op zoek naar het DNA van het gebied en verbindingen leggen”

“Verbind water en gezelligheid”

“Zet Wanssum en Venray op de kaart met het nieuwe Wanssum”

“Naar ‘quality of life’. Verbind agrofood en industrie met toerisme en recreatie. Denk daarbij ook vooral aan je eigen mensen!”

“Wanssum: the place to be!”

“Maak de hoogte beleefbaar”

HAVEN SAFARI

52° 24' 06.6" N / 04° 53' 45.7" E

(953 LBS
AMSTERDAM
NOORDZEEKANAAL
ZAANSTAD
)89(ST)

3. Wanssum en haven verankerd

In drie sessies is gewerkt aan een sterke visie, die de haven en Wanssum weer verankeren: aan elkaar, in de regio en daarbuiten.

De filosofie

Het Verbindende Water

In de huidige situatie is het water in de opeenvolgende lijn van Maas, industriehaven, jachthaven en Molenbeek, een scheidslijn. Het verdeelt Wanssum samen met de provinciale weg in vieren en het water ligt vooral verborgen. Bedrijven hebben vooral een functionele relatie met het water en in feite is er sprake van een 'achterzijde'. Het centrum van Wanssum ligt op afstand en er is geen sprake van een sterke visuele of functionele interactie tussen dorp, de jachthaven en het beekdal.

Wanssum opgedeeld door water

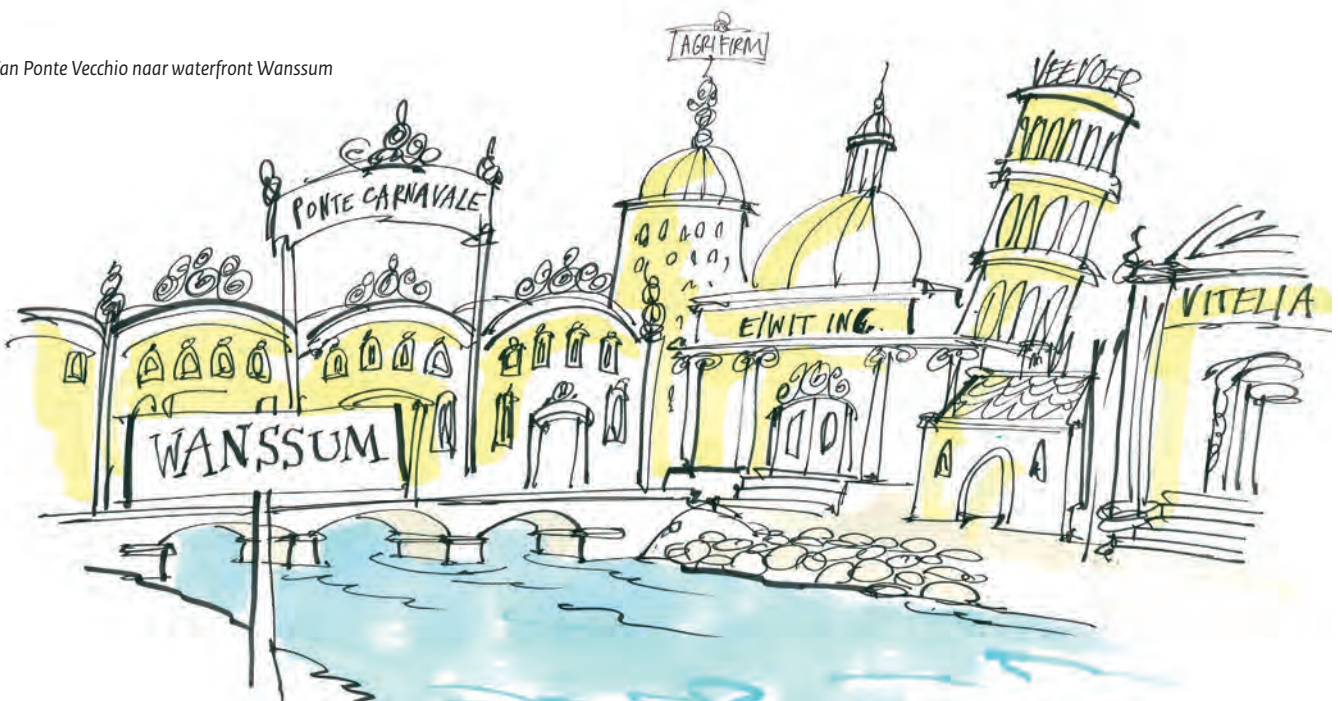
Door slim de focus op het water te leggen, kan deze scheiding worden omgevormd tot een sterke verbinding: een sterke hechting tussen de verschillende delen. Hierdoor ontstaat een nieuwe eenheid. Dit kan door Wanssum een heus waterfront te geven. Dit waterfront is interessant door de schaalverschillen, de verschillen in weefsel, maar vooral door een eenheid in openheid naar de omgeving. Doorkijken lonken. Wanssum toont zich in haar dynamiek én haar warmte.

Wanssum verstoopt

De overgangen zijn essentieel om de hechting goed te vormen. Om meer relatie met het Molenbeekdal te krijgen wordt het water van de haven verder het dal ingetrokken. Dit biedt ook kansen voor verdere ontwikkelingen van een eenheid in het dorp Wanssum.

Van Ponte Vecchio naar waterfront Wanssum

Zichtbaar en Eerlijk

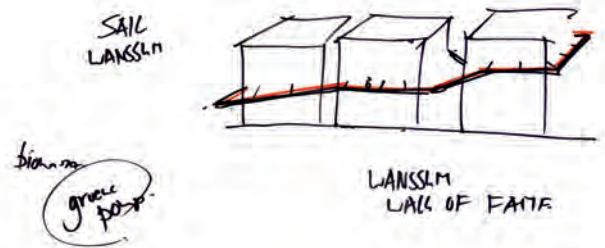
Het verschil in dynamiek, schaal en weefsel van de verschillende onderdelen wordt niet genivelleerd, maar de contrasten worden juist eerlijk en zichtbaar versterkt. Zuiver omgaan met de bouwstenen van de verschillende gebieden dorp, beekdal, haven en industriehaven, met trots en zorg, maken dat er prachtige contrasten in plaats van contradicties ontstaan. Aandacht aan de gebouwen, de buitenruimte en de eenheid in het waterfront, maken de kwaliteitsslag.

Zo biedt Wanssum opeens zichtbaar een dynamisch, hip, trendy en innovatief gebied aan de Maas met een typische eigen schaal en vorm, noem Wanssum grotesk, noem het robuust. Het beeld van de logistieke kracht van de haven Wanssum en de productie- en innovatiekracht van het achterland. Het ondernemerschap is positief beleefbaar. Niet gemaskeerd of weggestopt, maar met een eigen sterke en fraaie beeldtaal. In fraai contrast daarmee biedt Wanssum ook een warm hart aan het water: een ontmoetingsplaats met een eigen schaal; meer intiem en kleinschalig.

Twee tegenhangers, die door zorg en aandacht een sterk geheel vormen. Daarmee is de aantrekkingskracht van Wanssum op andere leest geschoeid dan ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme elders in de regio: een volstrekt unieke beleving. Zo zal in de toekomst niet meer worden verwezen naar referenties uit Kobe, Singapore of andere exotische plaatsen, maar kan gewoon uit eigen gebied worden geput. Wanssum, waar het gebeurt!

Schaalverschillen niet nivelleren

Visueel en/of functioneel verbinden bedrijven tot waterfront

De uitwerkingen

Poort van de Peel

Vanaf de Maas gezien is Wanssum herkenbaar, echter vooral als industriehaven. Alleen degenen die er moeten zijn, zullen Wanssum aandoen. Uiteraard is dat de beroepsvaart die komt laden en lossen in een van de grootste overslaghavens van het zuiden.

Pleziervaarders op de Maas komen de haven in als ze weten dat ze er kunnen tanken. Maar de jachthaven ligt verstopt achter de industriehaven of achter de vaste ligplaatsen en de weg er naar toe wijst zich niet vanzelf. De meeste recreatievaart passeert daarmee Wanssum in de huidige situatie en varen door naar het bekendere en traditioneel opgezette Well. De kansen bij het trekken van deze doelgroep zijn echter groot. Zij zorgen wellicht voor een extra dynamiek in de jachthaven en het dorp en zijn daarmee ook interessanter voor de lokale economie.

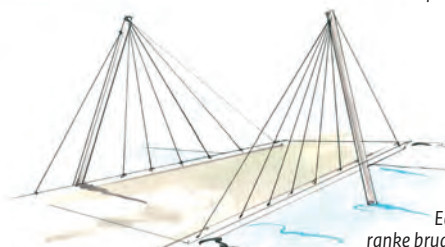
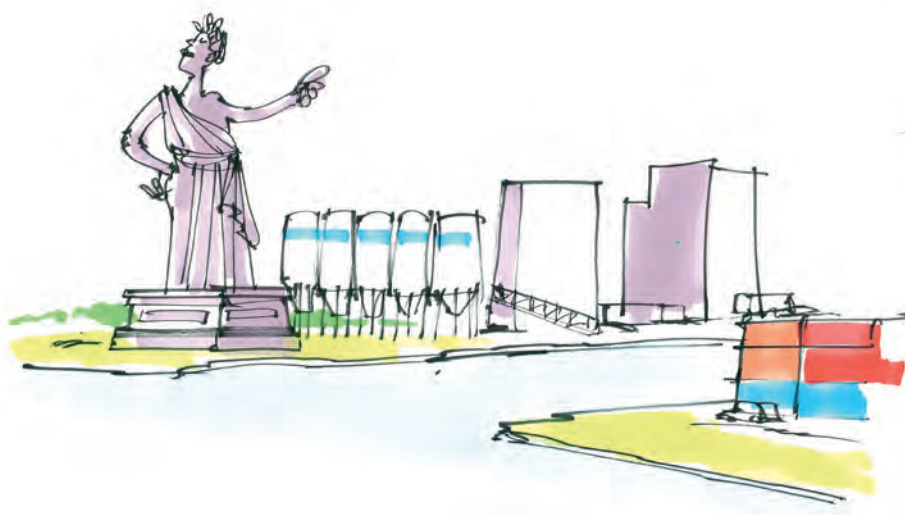
Het front van de industrie- en overslaghavens zal de komende jaren alleen nog maar verzwaren, met name in westelijke richting. De wijze waarop dat gebeurt, zal dus zeker beeldbepalend zijn. De ontwikkeling van een groene rivier op de oostelijke oever, zoals nu al in de plannen staat, zal het front vanaf de Maas al wat openbreken, maar volgens de deelnemers van het atelier, was er hier nog veel winst te behalen. Zowel winst in de toonbaarheid van de bedrijvigheid als in die van de toeristisch-recreatieve activiteiten. Het havenfront van de industrie- en overslaghavens is weliswaar imposant, maar ontbeert nog eenheid en kracht qua uitstraling. Het achterliggende bedrijventerrein is nog gemêleerd qua type bedrijvigheid en kenmerkt zich door monofunctionaliteit en weinig 'aankleding'. Ook hier is een kwaliteitsslag te maken, die ten goede zal komen aan zowel de bedrijven als de (be)leefbaarheid.

Tijdens het atelier zijn deze opgaven in de volle breedte en uiterst creatief beschouwd. De diversiteit aan industriële architectuur kan versmolten worden door bijvoorbeeld een uniforme bekleding met aantrekkelijke fotoposters ('posterize-it') of door de gebouwen te verbinden met een nieuwe structuur of functie, zoals een

wandelpad of wellicht wel een wildwaterbaan. De hoge silo's kunnen wellicht ook dienst doen als klimwand of als uitzichtpunt. Wilde ideeën uiteraard, waar ook plannings- en veiligheidstechnisch de nodige mitsen en maren aan kleven. Maar terugredenerend naar de essentie van deze ideeën: er wordt gezocht naar een duidelijke eenheid in beeld, mogelijk aangevuld met een functionele toevoeging. Door het slim en opvallend uitlichten 's avonds en 's nachts kan deze eenheid ook dan worden behouden en wordt een extra accent gelegd op het gebied. De haven krijgt daarmee meer body en smool: de skyline van Wanssum, dynamisch, hip, trendy en innovatief.

Ontwerpschets uit atelier

Een innovatieve, ranke brug over de haven

Verbinden haven en achterland: biomassa en energie als kans

Naast de vraag om een eenduidig, fris en herkenbaar havenfront is ook de behoefte aan een daadwerkelijke poort met doorzichten. Vanaf de Maas gezien vormt in eerste instantie de nieuwe brug van de aan te leggen rondweg een uitgelezen kans voor een eerste blikvanger, gezien de grote hoogte die die brug zal moeten krijgen. De eerste ideeën gaan uit van een innovatieve, ranke brug. De brug ligt echter een stuk landinwaarts en kan het zicht goed geleiden. Daarvóór is behoefte aan een markant beeld op de kop van de haven, dat de haven markeert en een eerste trekker is.

De uiteindelijke beelden daarover gaan uit van een bijzonder vormgegeven uitkijktoren. Deze biedt zicht op het Maasdal, Wanssum, op de activiteiten in haar haven en op de gereactiveerde oude Maasarm Ooijen-Wanssum. Door de twee landmarks goed ten opzicht van elkaar te positioneren, wordt er in het samenspel van het havenfront een zichtlijn geaccentueerd die de potentiële bezoeker verder het achterland in zal trekken. Anderzijds trekt een hoge toren aan de Maas ook passanten op de brug, die via de volgende afrit kunnen besluiten Wanssum te gaan bezoeken.

Zoals eerder gezegd, is de logistieke kracht van de Wanssummer haven en de productie- en innovatiekracht van het achterland, een kansrijke uitgangssituatie. Gemaskeerd of vol in beeld, in ieder geval met een eigen en sterke beeldtaal en in optima forma beleefbaar voor gebruikers én bezoekers. Ook functioneel kunnen naast verladen en produceren, extra banden worden aangehaald met het achterland. Zo kan bijvoorbeeld het 'Eiwitrijk' leverancier zijn voor nieuwe energie in de haven van Wanssum (groene energie en groene brandstof). Duurzaamheid op en om de gebouwen is daarbij een sterk thema, met voordelen op het vlak van imago en bedrijfshuishouding. Denk bijvoorbeeld aan groene gevels en daken.

Het gehele bedrijven- en industrieterrein wordt geherstructureerd op basis van branche en relaties. Hierdoor ontstaan heldere eenheden, die elk hun eigen verhaal kunnen vertellen. Deze eenheden krijgen een eigen herkenbaar beeld, robuust, eerlijk en verzorgd. Het productieproces in de bedrijven is zoveel mogelijk zichtbaar en leesbaar aan de buitenkant. Het verhaal wordt verteld; het verhaal over de logistieke draaischijf die Wanssum vormt. Gedacht kan ondermeer worden aan open façades, slimme 'routing', maar ook aan een tweetal informatiepunten (containeroverslag en agrofood). De intentie is niet om het gebied intensief te voorzien van paden en recreatie, maar om dit slim te geleiden. Wellicht kunnen ook rondleidingen of haventours worden aangeboden.

De vaak voor de hand liggende oplossingen van landschappelijke inpassing door groene omzomingen wordt niet wenselijk geacht. In feite zou dit in het licht van het bovenstaande een zwaktebod zijn. Uiteraard is het bij de strategie van 'laten zien waar we trots op zijn' wel noodzakelijk om de zaken op orde te houden. Dat betekent dat een duidelijke manifestatie van bedrijven naar 'buiten' toe zeker op ruimtelijke en beeldkwaliteit beoordeeld

moet worden. De overgang naar Landgoed Geijsteren en het dorp verdienen daarbij extra aandacht. Landgoed Geijsteren krijgt een robuuste overgang, echter niet in zware beplantingen, maar in een robuuste waterstructuur en interne maatregelen op het bedrijventerrein. Voor de overgang naar het dorp wordt juist gekeken naar scherpe contrasten.

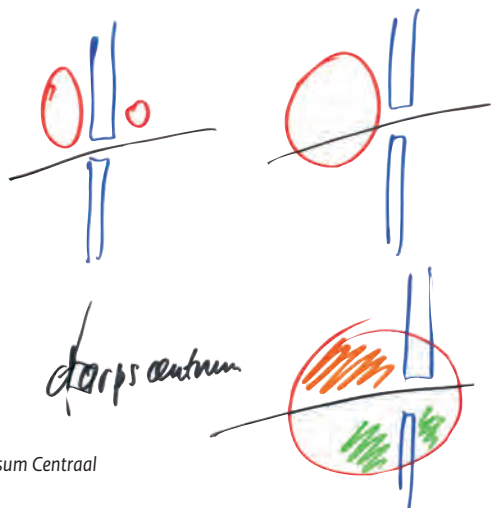
Hart voor Wanssum

Wanssum heeft van oorsprong een kenmerkende band met het water. Al van oudsher is het dorp opgedeeld door het dal van de Molenbeek. Door de smalle lineaire opzet van de twee gescheiden delen, was er in ieder geval een zichtrelatie over de beek, waardoor er nog een gevoel van eenheid was ('deze kant en gunnen kant'). Door de uitbreidingen in de 20e eeuw heeft Wanssum zich echter asymmetrisch ontwikkeld en ging de relatie met en over het water verloren. De opkomst van de N270 als belangrijk doorgaande verbinding zorgde voor een concentratie van detailhandelszaken langs de weg, wat niet ten goede kwam aan de opbouw van een sterk dorpscentrum bij de kerk aan de westkant.

In eerdere plannen is geopperd om een opening te creëren van dit centrum naar de haven, maar door de opgave in de breedte te bezien is tijdens het atelier een interessant voorstel gedaan voor het realiseren van een nieuw centrum. Dit nieuwe centrum bij het oude gemeentehuis Den Schellaert, thans chinees restaurant, op de overgang van havenkom naar beekdal, legt een markante fysieke verbinding tussen Wanssum-Oost en Wanssum-West en kan daarmee een sterk hart voor Wanssum vormen. Deze lokatie, een slag uit het midden, verbindt daarnaast ook diverse voorzieningen en activiteiten, zoals de jachthaven en het sportpark tot een totaalconcept.

De bestaande N270 wordt na de realisatie van de nieuwe rondweg afgewaardeerd tot een lokale weg. De noodzaak bestaat tevens om de bestaande barrière in de oude Maasarm, die de weg en de brug over de Molenbeek vormden, aan te pakken. Het doorstroombroefiel onder de brug dient te worden vergroot. Tijdens het atelier wordt er geopperd om hier een brede nieuwe brug vorm te geven, een dorpsbrug: breed, groen, multifunctioneel en dorps. Het moet gaan ogen als een boulevard waar het water onderdoor stroomt. Een landmark van lokale schaal, die tevens een plek van ontmoeten kan zijn.

Aan weerszijden van deze dorpsbrug wordt het water beleefbaar. Aan de noordkant de jachthaven, aan de zuidkant door een nieuw te realiseren recreatieplas. Op de geomorfologische en hoogtekaarten is duidelijk te zien dat een plas vrij eenvoudig te realiseren is, aangezien hier al duidelijk een grote laagte aanwezig is. Deze nieuwe recreatieplas kan een interessante nieuwe uitvalsbasis voor de visclub Alvertje. Deze hebben momenteel bij Landgoed Geijsteren ligplaatsen, maar zouden wellicht moeten verplaatsen. Daarnaast kan de recreatieplas een interessante toevoeging zijn aan het sportpark, zowel in beeld als functie. Het kan tevens functioneren in nieuwe recreatievormen in Wanssum en omgeving.

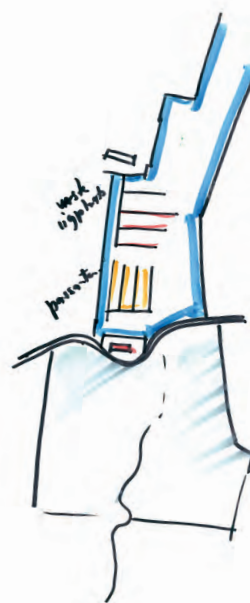
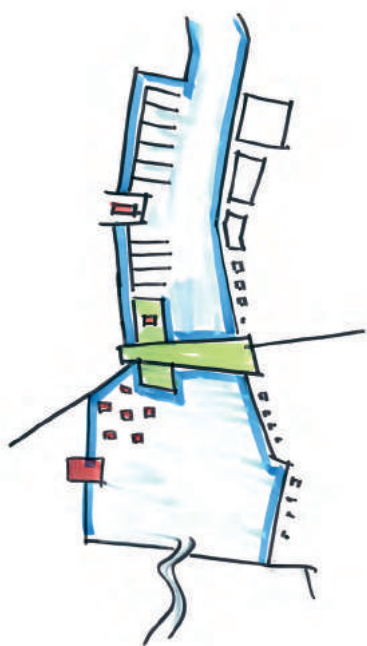

Wanssum Centraal

Inrichtingsschets dorpsbrug en -plein aan de haven

Schetsstudie mogelijkheden Jachthaven Wanssum

Vaste ligplaatsen zorgen voor vaste inkomsten, maar zijn geen economische motor

Interessant is nu om te bezien of een verplaatsing van de kantine van het sportcomplex herzien kan worden, en mogelijk kan landen mét terras op de dijk aan de westkant van de Molenbeek, aan de nieuwe plas.

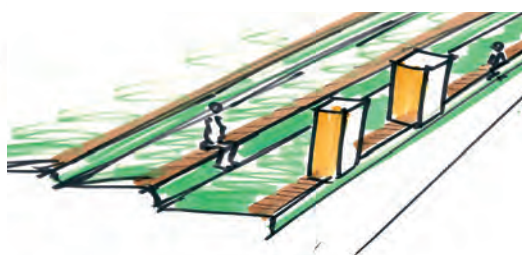
Het oude gemeentehuis, Den Schellaert, is een prominent en beeldbepalend gebouw, dat zeer wordt gewaardeerd. Dit wordt nu versterkt door het op een podium te zetten in de vorm van een eiland in de Molenbeek of op een landtong vanuit het westen. Deze langgerekte noord-zuid gerichte vlakte, kent zijn hoogtepunt in de jachthaven, vormt de aanlanding van de dorpsbrug in het midden, en loopt af richting Molenbeekdal in het zuiden. Als tegenpool van Den Schellaert wordt aan de zuidzijde bij de Molenbeek een nieuw multifunctioneel centrum, annex dorps-huis opgericht. Daartussen kan het nieuwe dorpsplein worden opgespannen.

Voor de kwaliteitsslag van de bestaande jachthaven zijn diverse modellen mogelijk. Vast staat in alle modellen dat de vaste ligplaatsen een solide basis vormen voor het jachthavenbeheer, maar feitelijk niet genoeg inbrengen om een bruisende haven te ontwikkelen. Het is wenselijk om naast ruimtelijke ingrepen om de jachthaven meer te openen naar het dorp, bijvoorbeeld door de kades aan te passen, ook functies toe te voegen. Daarbij is een bandbreedte verkend, waarin de toevoeging van een passantenhaven, het toelaten van woonboten of zelfs een uitbreiding van de haven aan de zuidzijde van de brug zijn genoemd. Op het atelier zijn daarover niet alle knopen doorgehakt, daarvoor is de discussie nog te pril. Wel is duidelijk geworden dat de plas ten zuiden van de dorpsbrug niet als jachthaven hoeft te gaan functioneren. Daarmee vervalt ook de vraag om een eventuele hefconstructie voor boten in de nieuwe dorpsbrug. De kleine recreatiebootjes (kano's, roeiboortjes en klein gemotoriseerd) kunnen uiteraard altijd onder de nieuwe brug door, mits het geen hoogwater is. De kern van de jachthaven (met passantenhaven, woonboten of niet) blijft dus in de oude havenkom; de exacte invulling is nog punt van nader overleg.

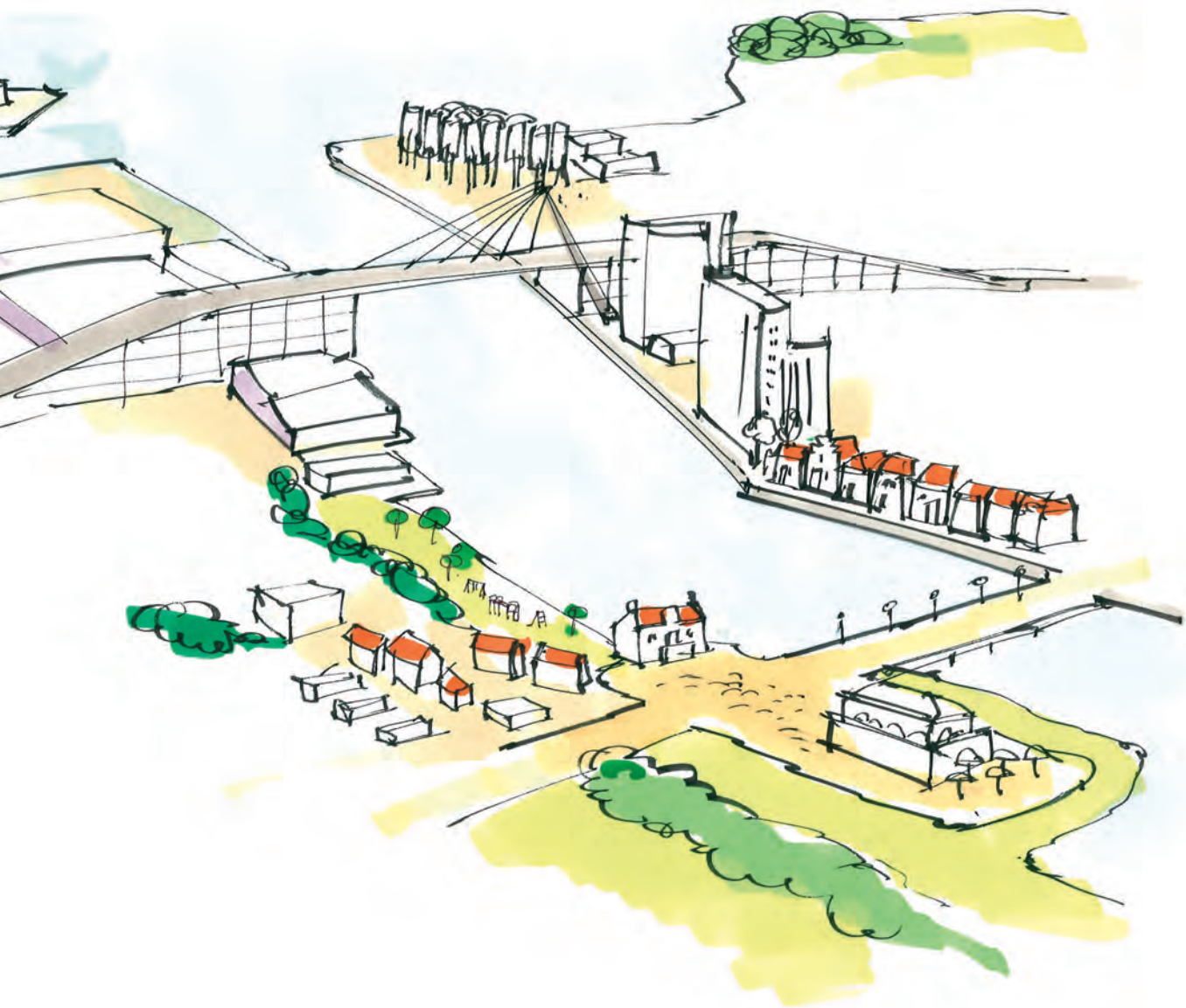
Kansen voor actief centrum

Schetsstudie mogelijkheden kades jachthaven: bestaand, tribune of natuurlijk

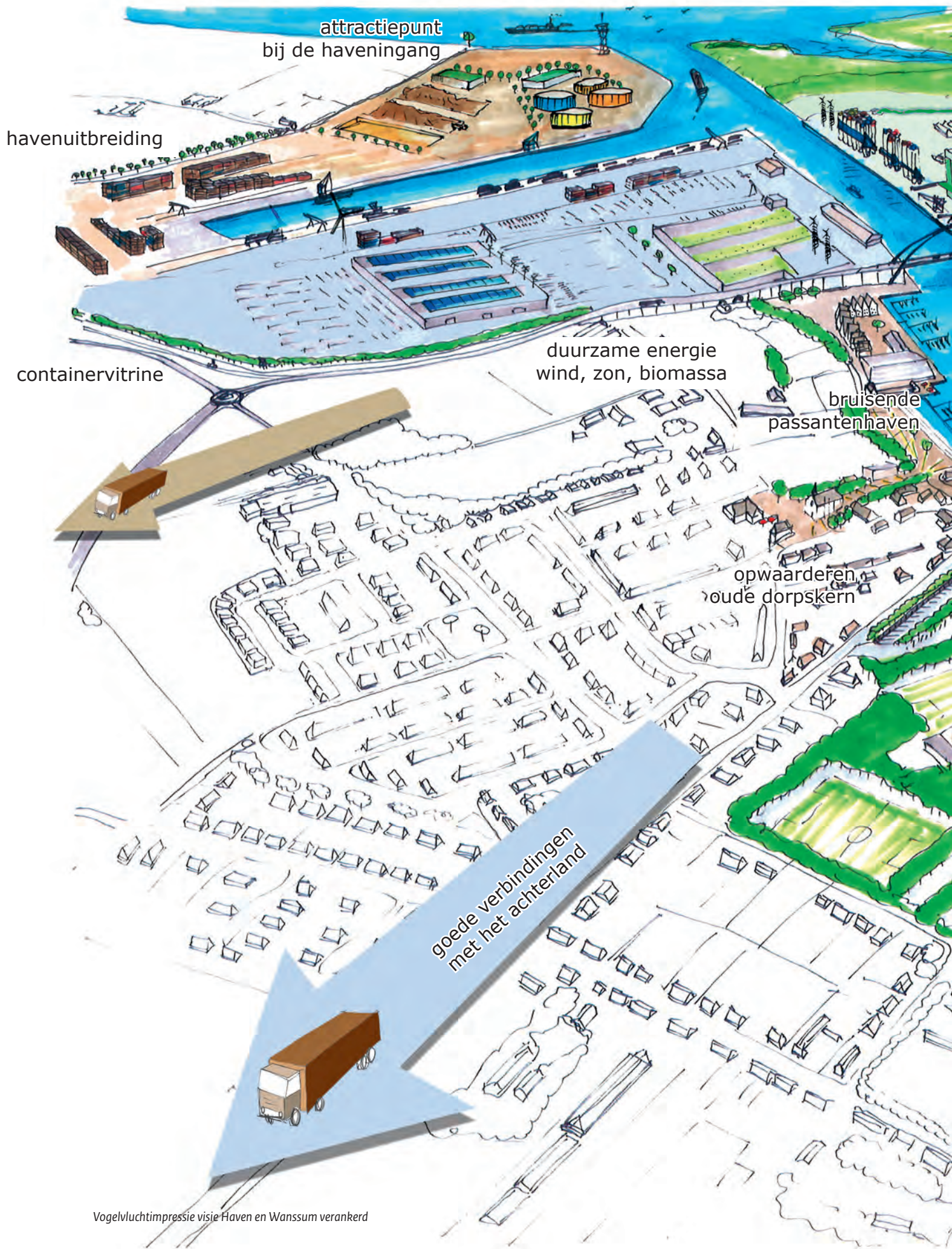

Vogelvlucht en impressie Wansum Centraal

attractiepunt
bij de haveningang

havenuitbreiding

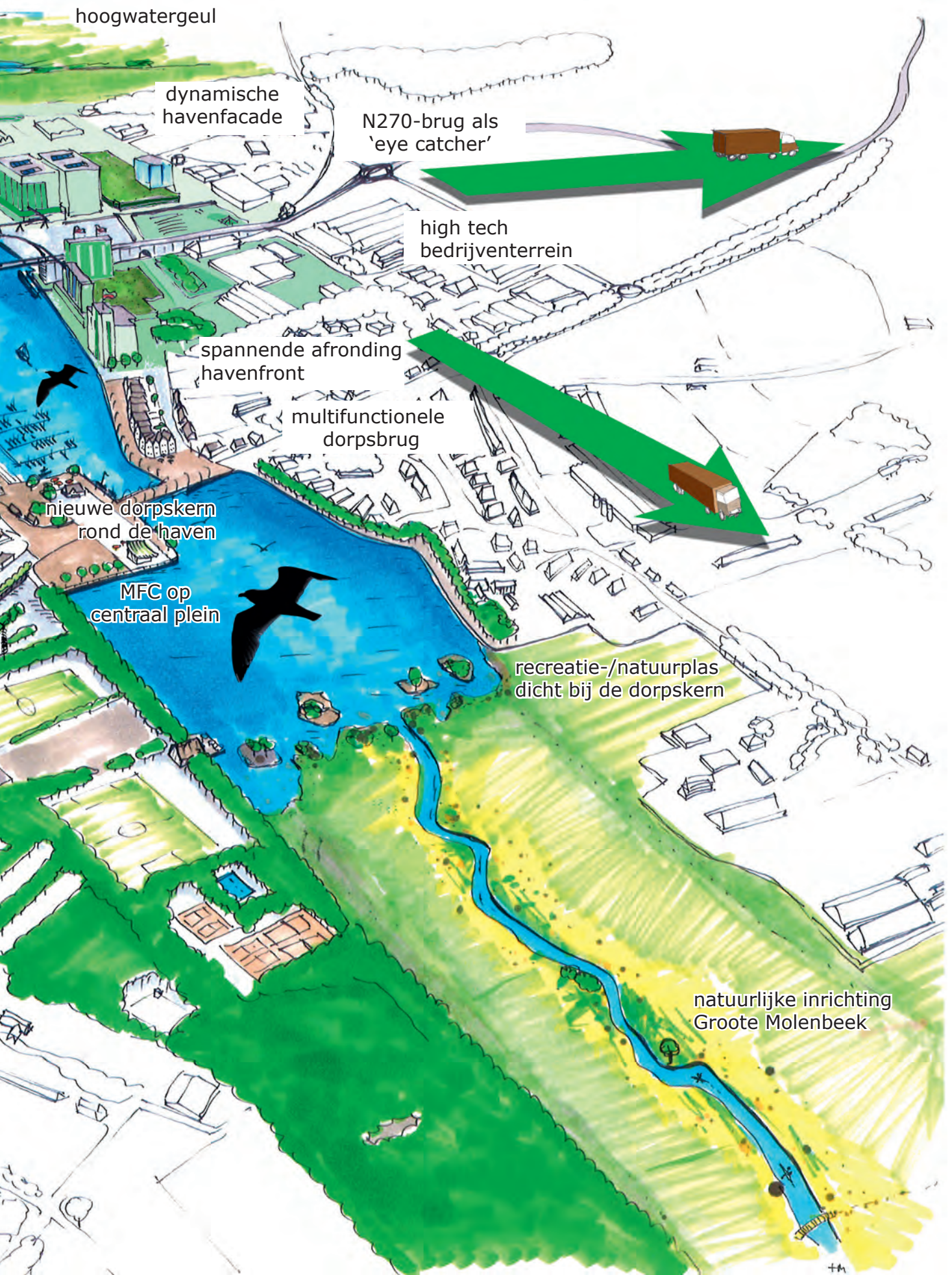
containervitrine

duurzame energie
wind, zon, biomassa

bruisende
passantenhaven

opwaarderen
oude dorpskern

goede verbindingen
met het achterland

	initiatief breed	Voorgestelde acties uit atelier: Deelprojecten
2012 2020	<ul style="list-style-type: none"> - gezamenlijke communicatie- en voorlichtingsstrategie - financieringsconstructies en -afspraken (Publiek-private samenwerking) - kwartiermeester/bedrijvenmanagement aanstellen (inclusief bedrijvenloket) - samenwerkingsverbanden opzetten en continueren - vaststellen/intentie 'ruimtelijke visie' Haven en Wanssum Verankerd 	<ul style="list-style-type: none"> - vertalen visie naar Masterplan, inclusief kostenraming/begroting - verwerken in Provinciaal Inpassingsplan - verwerken in Bestemmingsplan - uitvoering maatregelen Ruimte voor de Rivier, inclusief recreatieplas Zuid - aanleg rondweg - realiseren entree/poort aan de Maas - herstructurering centrum Wanssum: <ul style="list-style-type: none"> a. realiseren dorpsboulevard b. realiseren nieuwe dorpsplein en MultiFunctioneel Centrum (MFC) c. herinrichting oude centrum + versterking nieuwe centrum - herstructurering bedrijventerrein: <ul style="list-style-type: none"> a. uitwerken samenhang/eenheid/uitstraling b. uitvoeren architectonische kwaliteitsslag bestaande gebouwen c. uit- en inbreidingen op zelfde leest

4. Hoe nu verder?

Het atelier wordt afgesloten met een druk bezochte presentatie; ruim 40 gasten schoven aan. Naast de beide bestuurders die eerder de dag al de aftrap gaven, zijn er diverse ondernemers, raadsleden en college van B&W en vertegenwoordigers van belangenverenigingen aanwezig.

De energie die vrijgekomen is en verzameld gedurende de dag, komt in een korts tijdsbestek tot de genodigden. De ambities worden herkend en de uitwerkingen als spannend gezien. Er worden verdiepende vragen gesteld, maar bovenal aanvullingen gegeven:

- Energie
Energie als thema en uitwerking is een essentiële opgave voor de toekomst.
Naast biomassa, windenergie, zonne-energie kan wellicht ook naar het water gekeken worden.
- Wanssum als logistiek knooppunt (incl. multimodaliteiten)
Er dient een goede concurrentieanalyse gemaakt te worden en het bestaande kan versterkt worden door goed te kijken naar de modaliteiten en aanvullingen daarop. Nieuwe bedrijven kunnen worden aangetrokken. Vestigingsplekken aan het water zijn zeldzaam. Er zal snel duidelijkheid moeten worden gegeven over in- en verplaatsingsmogelijkheden (herstructurering en ontwikkeling)
- Kennis in de keten
Een belangrijk onderdeel van de overslaghaven is de grondstof-overslag voor het achterland, het eiwitrijk. In dit eiwitrijk is ontzettend veel gaande. Daarmee ligt ook een gigantische in het oppakken van de rol van de regio in de keten van eiwitproductie en –verwerking. Kennis is daarin essentieel. Productie, verwerking en kennis dienen gebundeld te worden. Nieuwe ontwikkelingen, bedrijven en kennisinstellingen, gericht op de keten van eitwitten, zouden in de regio en in Wanssum als draaischijf, of beter nog het vlaggenschip, kunnen landen. Daarmee trek je buitenlandse kennis aan, jonge mensen en meer dynamiek. Geef ruimte aan nieuwe elementen. Dit is een uitdaging die nader uitwerking verdient.

De gedeputeerde, Patrick van der Broeck, complimenteert een ieder met het resultaat: het inspireert, prikkelt en vormt een goede basis voor het vervolg. Het ontwerp is eerlijk, zegt waar het op staat. Het laat dingen in alle eerlijkheid tot recht komen, verstopt niet, maar gaat uit van het principe ‘als je iets maakt, doe het dan meteen goed en mooi’. Hij heeft interessante uitwerkingen gezien. Verrassend is bijvoorbeeld de uitwerking van de dorpsbrug als boulevard. Venraij is al een ‘rijke’ gemeente, maar wordt met dit plan nog heel wat ‘rijker’. Zoals gezegd is het atelier bedoeld om te durven dromen, nu komt het op doen. De gedeputeerde geeft een doorkijk naar de toekomst. Er moet voor Ooijen-Wanssum een Provinciaal Inpassingsplan (PIP) worden opgesteld. Naast de functionele vereisten, zal ook gestuurd gaan worden op ambities. De in het atelier naar voren gebrachte

ambities zullen daar zoveel mogelijk ingepast worden. Daarnaast kunnen bepaalde thema’s ook verder gebracht worden in andere beleidslijnen en uitvoeringskaders, zoals het energiefonds.

Wethouder Jan Loonen sluit daar bij aan. Hij vult aan dat het van ‘dromen, denken, durven, doen’ vooral ook op doordouwen aankomt. Vasthouden aan de ambities en niet rusten voor het gerealiseerd is. Dat is aan ons allen. Hij concludeert dat er goed ‘out of the box’ is gedacht, en dat dat heeft geresulteerd in interessante haalbare voorstellen en bovenal een goede eerlijke vertaling. Robuust en grotesk tegenover het kleinschalige van het dorp, en toch verbonden. Er zijn verbindingen gelegd. In het plan, maar bovenal ook tussen betrokkenen. Hij bemerkt de tomeloze energie. Dat moeten we vasthouden en laten we vooral trots blijven zijn op wat we hebben, we gaan realiseren en deze trots blijven uitstralen!

Tijdens het atelier is een opzet gemaakt voor een actielijst. Deze biedt in ieder geval inzicht in de belangrijkste elementen en acties die kunnen leiden tot de ambitie in uitvoering.

Een aantal ideeën hebben consequenties voor de ruimtelijke kwaliteit, gekoppeld aan maatregelen van het project Ooijen-Wanssum. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het ontwerp van de brug en de verbinding tussen de Grote Molenbeek met de haven. Deze ideeën zullen door het Projectbureau Ooijen-Wanssum worden meegenomen in de voorbereidingen naar de uitvoering. De ruimtelijke invulling van dergelijke ideeën zal nader worden geconcretiseerd in het op te stellen Provinciaal Inpassingsplan.

Andere ideeën richten zich vooral op het nieuwe centrum van Wanssum en op welke wijze bedrijven en burgers gezamenlijk zich willen inzetten om de leefbaarheid, beeldkwaliteit en economische bedrijvigheid van Wanssum te vergroten. Gemeente, ondernemers en belangengroepen, zullen deze ideeën samen moeten adresseren en verder brengen.

Het belangrijkste is om in ieder geval gezamenlijk te concluderen, dat samenwerking de basis vormt voor uitvoering. Laten we het atelier zien als start van deze samenwerking en deze vooral ook doorzetten!

Deelnemerslijst

Bestuurlijke aftrap (9.00 – 10.00 uur)

Patrick van der Broeck	Gedeputeerde provincie Limburg
Jan Loonen	Wethouder gemeente Venray

Deelnemers ontwerpatelier (hele dag)

Jan Deenen	Dorpsraad Wanssum
Sjaak Smits	Stichting De Zandhoek
Jan Kuijpers	Stichting de Meulebeek
Hats Cuppen	Stichting de Meulebeek
Peter de Vet	Gemeente Venray
Sonja Griethuijzen	Gemeente Venray
Frans Geurts	Gemeente Venray
Hans Beterams	Gemeente Venray
Richard Oerlemans	Gemeente Venray
Patricia van Rijswick	makelaar
Michelle van Duin	Waterschap Peel en Maas
Lydeke van Soest	RECRON, Parc de Witte Vennen
Theo de Meijer	Rijkswaterstaat
Nils van Wieren	jachthaven
Piet Aarts	jachthaven
Rob Wijnhoven	Roparu
Ge Rutten	Maessen bedrijven
Antoine Dohmen	Provincie Limburg, planoloog
Rina Engelen-Eijgelshoven	Provincie Limburg, mobiliteit/haven
Eric Schellevis	Clevis-Kleinjans architecten
Reinier Steensma	Waterrecreatie advies
Tom Michiels	MKB –Noord –Limburg, Industriegroep Wanssum
Piet Jacobs	Industriegroep Wanssum
Margreeth Laurentzen	Knowhouse
Harm Kossen	LLTB
Herman Rutten	Vitelia
Niels van der Hulst	Geelen Beton
Jan Bartels.	Toeristisch platform Venray
Patrick van Helden	Agrifirm
Marjan Gooren	Projectbureau Ooijen-Wanssum
Keesjan van den Herik	Projectbureau Ooijen-Wanssum
Michel Boom	Projectbureau Ooijen-Wanssum

Facilitators / organisatie

Jan van Rheenen	dagvoorzitter, DLG
Bertram de Rooij	landschapsarchitect/ateliermeester DLG
Anne Herremans	Landschapsarchitect DLG
Thei Moors	Ruimtelijk ontwerper DLG
Geert Gratama	illustrator
Marlie Berghs	projectleiding DLG

Dienst Landelijk Gebied werkt vandaag aan het landschap van morgen. Als publieke organisatie met kennis van het landelijk gebied zorgen wij dat beleid wordt uitgevoerd. Wonen, werken en recreëren in een mooi en duurzaam ingericht Nederland. Met waardevolle natuur, ruimte voor water en gezonde landbouw. Daar zetten wij ons voor in, samen met bewoners, overheden en belanghebbenden. Van ontwerp tot realisatie.

Dienst Landelijk Gebied werkt vandaag aan het landschap van morgen

Dit rapport is een uitgave van:

Dienst Landelijk Gebied
Postbus 1237 | 6040 KE Roermond
www.dienstlandelijkgebied.nl

Maart 2012